

Ježíše. Kdož by chtěl být tak domýšlivý, aby chtěl plně vystihnout smysl a plán světa a cesty, kterými Bůh vede člověka? Nechápeme světa hmoty, síly, ducha člověka a chtěli bychom pochopit Boha a jeho činy?

Jako vše o Bohu, také i smysl utrpení a zla je mi předmětem víry, předmětem náboženské zkušenosti, z níž části zachycují prostředky rozumovými a ty dávají mi důvěru, že i to, co rozumem nechápu, je odůvodněno, je pravdou. Či snad — vědecky mluveno — hypotézou? Budíž! Ale oprávněnou.

DOKUMENTY.

(Ovzduší před vznikem církve čsl.)

Uveřejníme v letošním roce, kdy čsl. církve slaví 10. výročí svého vzniku, některé dokumenty, vztahující se k jejím dějinám. Dnes přinášíme několik dokladů, svědčících o duchovním ovzduší před vznikem církve. Od té doby se poměry velmi změnily, snadno se zapomíná a je proto třeba také připomínat. Dokumenty mluví nejmýlněji.

Níže uvedené čtyři dokumenty jsou z pozůstalosti zesnulého patriarchy Dr. Karla Farského. Jsou seřazeny v chronologickém pořadí. *Prvý* je dopis, jež poslal Dr. Farskému profesor bohoslovecké fakulty katolické v Praze, Dr. Frant. Stejskal, v samých dnech převratových r. 1918 a ukazuje tehdejší smýšlení i poměry v katol. kruzích. *Druhý* je dopis tehdejšího ouběnického faráře, spisovatele Zahradníka-Brodského Dr. Farskému a je dokladem tehdejšího odhodlání reformního, které pak vedlo k vzniku čsl. církve. *Třetím* dokumentem je výnos budějovické konsistoře a svědčí o tom, jak oficiální kruhy katolické reagovaly tehdy na snahy reformní. *Čtvrtý* konečně je dopis spisovatele J. Š. Baara, tehdy faráře v Ořechu a prvního předsedy Jednoty katol. duchov. Dr. Farskému; svědčí o situaci v Jednotě a povaze osob i hnutí a je i odpovědí na naděje, jaké byly v Baara kladeny, jak ukazuje dokument druhý, a kterých nemohl splnit, ovšem beze své viny.

1.

Král. Vinohrady 2./11. 1918.

Carisimo Don Carlo,

blahopřeji co nejsrdčněji k slavným jmeninám, které slavíme za poměrů zcela změněných, jak bychom si byli před rokem nemyslili, ač ovšem všem směřovalo. Přeji Vám i celému ústavu z toho srdce vše nejlepší, všech darů s nebes, aby každý den byl šťastným a přispíval ku spokojenosti. Svatí apoštolové Šimon a Juda nás velice překvapili, nikdo toho tak brzo neočekával, díky Bohu, že šlo vše tak jako v koncertu, jen aby nepřišly nepokoje později. Ději se ovšem přípravy, aby bolševici se sem nedostali, zavřeli je zatím do karantény a na hranicích je naši odzbrojují. Teprve po

dnešních zprávách o katastrofě na Piavě lze pochopiti ten spěch 28. října od pana Andrassyho a překotný vývoj věcí od té doby. Po stránce politické zdá se vše býti připraveno dobře a vyvíjeti se dosti pravidelně.

Horší je snad s církví katolickou, před kterou se otvírá dosud zastřená budoucnost, alespoň hustá mlha, z níž se vynořují obrysy věcí ne právě příjemných. Nejdříve si pospíšila zemská školní rada, která otvírá 5./11. školy proslovem ředitelů škol a učitelů, na bohoslužbu ani nepamatuje, snad proto, že očekává či neočekává rozkaz od Ordinariátu. Katecheti pražští snad se dnes uradí, že mši sv. a promluvu míti budou. Na středních školách prý exhortu nechají buď padnout nebo bude dobrovolná se strany žáků a zvláště pánů dozorců. To by nebylo právě podle § 1. nového zákona Nár. Výboru.

Generální vikář se pokoušel navázati styky s Nár. Výborem, ale obdržel odpověď jako již J. Exc. Doubrava a opat Roubíček, že se s hierarchií nechce vyjednávat, proto myslím, že svaz duchovenstva, Jednota, je v tomto případě velice nutná, může-li ještě něco býti zachováno. Ve čtvrtek sice byli Pícha, Sedlák a Zavoral v Nár. Výb., jak včera stálo v Čechu, ale zdá se, že přijetí bylo dosti konvenční či chladné a do zásad se nešlo. A přece nutno zjistiti, co se připravuje, jaké návrhy zivly liberální a atheistické připravily, kdy jsme jednak nemohli jednati pro poměry tehdejší, a také neměli střediska a nemohli za nikoho mluvit mimo ovšem osob našich.

Jde dle mého názoru o několik skupin zásadních otázek: školství, manželství církevní (matriky), liturgie, jmění církevní, způsob ustanovování, patronát. A v každé skupině co se najde otázek podrobnějších. Celkem řečeno, zdá se, že chtějí připravit asi způsob americký, který by nám konečně se dosti mohl zamlouvat, zvláště kdyby jmění stávající bylo dáno do správy zcela církevní, ovšem, že by výnos statků církevních musel plynouti do společné pokladny, z níž by všichni dostávali část a ostatní se hradilo náboženskou daní, která bude u nás kamenem úrazu, když si lid odvykl od staletí nepřispívat na účele kostelní; hůř by bylo, kdyby se statky konfiskovaly bez náhrady, zvláště kdyby se to mělo státi již v prosinci, jak sdělil mi gen. vikář, pokud se týče duchovenstva. To by byl pro zimu velmi těžký počátek, ale snad jen tak překotně to nepůjde, nebude-li nepokojů.

Dle nejnovějších zpráv odejel arcib. Huyn do Ženevy na zotavenou a zanechal arcidiecési generál. vikáři. Máme zde už afferu školní — na základě dekretu z. š. r. bylo mluveno o tom, aby také na školách se začalo mši sv. Hoffman, farář, došel na starostu Bureše, ten si dal zavolat ředitele a tito se vzepřeli! že to není od z. š. r. a jiné poměry! — Hoffman telefonoval gen. vikáři a ten místo všeho, dal dnešní výzvu do Čecha, aby katecheti sami, ovšem pohoří skoro všichni, si to obstarali.

Chtěl jsem toho psáti daleko více, ale schází čas.

Můžete-li, přijedte přesto ku schůzi ve čtvrtek.

Srdečný pozdrav

Váš

věrně oddaný
F. Stejskal.

Slovutný pane redaktore,

těšilo mě Vaše nabídnutí, že byste mi pomohl. Ano, pomozte. Napiště mi na půl archu své myšlenky o reformách, žádám o to všechny kněze dobré vůle, protože jeden mozek na všechno nevzpomene. Sbíráám materiál, abychom na nic nezapomněli. — Hlasování jde krásně, nečekal jsem to. Teď budeme mít v rukou dokumenty, před kterými panská zvláše musí ustoupiti. Arci i v tom zotročilém nízkém kléru je ještě dosti zbabělých a pokryteckých duší, ale ty nás neodradí. Půjdeme už cestou, na kterou jsme se dali, buď s Jednotou a kdyby ta váhala, sami. Kmen přívrženců bude veliký a spolehlivý. Doufám, že Jednota půjde už cestou, na kterou se dala, Baar nezklame. Hledám deficianta, který by mě na čas zastupoval, protože cesty do Prahy a papírová povodeň mě zavalují, že se nemohu hnout. Bude-li třeba, napíši Vám, abychom se v Praze setkali.

Ruku Vám tiskne Váš

Zahradník.

Důstojný bisk. vik. úrade!

V poslední době vyskytly se jednak v novinách jednak i na schůzích duch. požadavky týkající se reformy života církevního, duchovenstva a vnitřního zřízení církve sv., které nedovolují nám, abychom k nim mlčky přihlíželi. — Body jednání jsou: I. Co soudí naši duchovní o násl. navržených reformách: 1. ohledně zrušení práva patronátního a provedení spravedlivého a souměrného obsazování jednotlivých míst. 2. ohledně volby biskupů duchovenstvem a věřícími; 3. ohl. hmotného stavu a důst. zaopatření kněze ve službě a výslužbě; 4. ohl. zavedení — pokud možno v největší míře — jazyka mateřského do bohoslužeb a obřadů; 5. ohl. odstranění bezzenství biskupů a kněží; 6. ohl. zdemokratisování konsistoří a vik. úradů; 7. ohl. odstranění holení vousu o nosení kolářů; 8. ohl. odstranění zákazu círk. pohřbu a udílení svátostí těm, kdož se dají spáliti; 9. ohl. úplné změny a zčeštění brevíře; 10. ohl. odstranění visitací; 11. ohl. zjednodušení úř. listů; 12. ohl. předložení pastýř. listů — před vydáním — konsistoří; 13. ohl. hmotného postavení sv. Otce na zcela neodvislém základě; 14. ohl. změny příštích kněží v semináři; 15. ohl. zřizování círk. spolků jen od kněží a to se svolením círk. rady a konsistoří; 16. ohl. círk. diec. rady jako soudního senátu ve věcech disciplíny — a konsistoří ve věcech náboženských; 17. ohl. odstranění titulů; 18. ohl. revise Husova procesu; 19. ohl. dispense ieiuinii přede mší sv.; 20. nové úpravy far. konkursu a jeho trvalé platnosti bez dispense; 21. ohl. nesesaditelnosti farářovy do jeho odsouzení; 22. ohl. odstranění — nebo zmírnění — povinností aplikace pro populo; 23. ohledně změny rouch ke mši sv. po způsobu Cyrillo-Meth. a o slovanském jazyku. — II. Co soudí duchovenstvo: 1. ohledně psaní duchovních, kteří za postulaty těmi stojí, a o způsobu jejich vystupování ve veřejnosti ohledně požadavků těch; 2. ohl. způsobu, jakým by se požadavky ty vymahati měly.

Dříve než ve věci té k našemu duchov. promluvíme, rádi bychom znali smýšlení kléru diec. ohledně řečených požadavků. — Za tou příčinou ukládáme vldp. vikáři, aby v měsíci únoru svolal schůzi všeho kléru vik. a to v den, dobu a místo, kdy a kde by se všichni sejtí mohli — a aby je vyzval, aby všichni do jednoho — vyjímaje nejnnutnější omluvu — se dostavili, jak toho důležitost i předmětu i doby nynější žádá. — Způsob jednání na konfer. budiž tento: 1. na schůzi té budiž sepsán zevrubný protokol, v němž by řeči řečníků o jednotlivých bodech — pokud možno podrobně — byly uvedeny; 2. jednání budiž p. vikářem řízeno tak, aby svoboda slova žádného řečníka nebyla omezována — a proto ať mluví jeden po druhém a nikdo ať není rušen hlukem — tím méně terrorem ostatních; 3. aby pak každý mohl svobodně mínění své pronést, budiž v protokole jméno řečníkův i stav jejich úplně zatajen a klérus vik. vyzván, aby sub fide sacerdotali jména řečníků „pro“ i „contra“ zachoval v úplně tajnosti. Neboť chceme-li poznati smýšlení našeho kléru o požadavcích těch, musí býti naprostá tajnost jmen řečníků zachována — a proto v protok. budiž řeč každého uvedena slovy: „jeden — jiný z účastníků konfer. pravil“. 4. p. vikář ať hledí svou autoritou k tomu působiti, aby celé jednání konference bylo klidné a vážné — aby nikdo nechtěl ostatních terrorisovati, aby proti své vůli k jeho náhledu se přidali; 5. po každém bodu budiž o témž hlasováno — a to: a) nebude-li činěn návrh na změnu jeho, o bodu tom beze změny, b) bude-li činěn návrh na změnu jeho, nejprve o tom beze změny — a pak o něm dle naznačené změny; 6. O tom, jak kdo hlasoval, budiž zachována též naprostá tajnost a proto budiž hlasováno tajně lístky — a to: a) kdo jest „pro“ nechť učiní na lístku +, b) kdo jest „contra“ — nechť učiní vodorovnou čárku —. Podobně budiž hlasováno též o navržené změně jednotlivých bodů. Do protokolu budiž uvedeno jen číslo hlasů „pro“ i číslo hlasů „contra“: neboť jako nechceme znáti jména řečníků „pro“ a „contra“, tak nechceme znáti ani jména hlasujících. — Ku sbírání hlasů buďtež zvoleni 2 kněží h o d n o v ě r n í a při hlasování budiž zamezen veškeren terror, abychom poznali jasně smýšlení kléru; 7. kdyby snad někdo ke konferenci dostaviti se nemohl, budiž k p. vikáři zavolán a ať dodatečně svůj náhled a svůj hlas doplní a to o všech bodech. Opět o tom, kdo to byl, budiž zachována úřední tajnost. 8. Protokol budiž sem nejdéle do konce masopustu zaslán. Celý tento dopis budiž na začátku konfer. kléru pomalu a srozumitelně přečten. Ku konci projevujeme našemu kléru přání, aby při jednání celé konfer. a hlasování zachoval důst. klid a vážnost — a jako přeje si každý, aby mohl svobodně pronést svůj náhled a svobodně mohl hlasovati, tak aby též každého nechal svobodně mluvíti a svobodně hlasovati.

Bisk. konsistoř v Č. Budějovicích 7./2. 1919.

Ant. Polanský, bisk. kons. rada.

4.

Drahy bratře,

dopis Váš ze dne 3./2. 19 odevzdal jsem p. jednateli Žizalovi, který dál agendu Jednoty vede. Já sám vzdal jsem se předsednictví ve výborové



schůzi 5./2., na které nenašly moje návrhy většiny a byly přijaty návrhy p. faráře Kušky.

Nemohu dále jít s lidmi, kteří dryáčnický vykřikují, že mají ducha Kristova a při tom plní msty a nenávisti vášnivě volají „ukřížuj“, vytrhují z ohromného referátu 2 věty a jimi utloukají ne věc, ale člověka, osobují si právo „vyslovovat důtku“ muži, který 30 let pracoval ve veřejném životě, zatím co jiní 30 let hnili, chtějí, aby odvolal svoje tvrzení muž, který zastává veřejný úřad, který má pravdu a jehož jediným hříchem je odvaha říci pravdu —.

Tito lidé, kteří proti mně na schůzi vyskakovali a pěstmi hrozili — tito lidé nejsou solí země, ti jsou jejím bahnem, to není víno — ale hnojívka, ti opravdu nevědí, co je náboženství, ti znají jen církev.

Proto byl by pravým dobrodiním list, jaký Vám tane na mysli, který by vážným, filosofickým tónem řešil problémy naše, které nejsou ani politické, ani organizační, ani reformně-stavovské, ale vpravdě náboženské. Není mezi kněžstvem mnoho hlav, které si ujasnily úkol přítomné doby: Osobodit učení Kristovo od světského vlivu, očistit náboženské citění od sobectví a prospěchářství, katolickou církev konečně přesadit do české půdy.

Sám už se k takové činnosti nevrátím. Když r. 1907 rozbili I. Jednotu — zapřisáhl jsem se, že už s pány bratry nikdy nebudu se „puntovat“. Pán Bůh mě potrestal, že jsem tu přísahu zrušil.

Program je člověk. Pérem svým bojoval jsem za dnešní snahy před nynější Jednotou a pokud Bůh síly dá — budu i nyní — ale do toho stáda už mě nikdo nedostane.

Mnoho zdaru a svatě trpělivosti Vám přeje v bratrské úctě oddaný

V Ořechu 12./2. 19.

J. Š. Baar.

ROZHLEDY PO ŽIVOTĚ NÁBOŽENSKÉM A CÍRKEVNÍM.

Tuto rubriku pro tentokráté výjimečně vypouštíme a bude nahrazena v čísle příštím. Chceme, aby články byly v každém čísle ukončeny, aby nebylo pokračování. Proto jsme pro tentokráté rozšířili článkovou část na úkor této rubriky.

ROZHLEDY PO LITERATUŘE.

1. *Referáty.*

1. *Dr. Jan B. Kozák: JEŽÍŠ KRISTUS VE VÍŘE A SKEPSI.* Knihovna „Výhledy“ (pořádají Vil. Mathesius a J. B. Kozák), Melantrich v Praze 1929. Stran 206. Cena neudána.

Kniha by se mohla zvat také: V boji o smysl křesťanství, nebo ještě konkrétněji: Smysl osobnosti Ježíšovy pro naši dobu.

Prof. dr. Kozák bojuje již řadu let na dvě fronty o jádro křesťanství, jednak proti tradičnímu církevnímu chápání křesťanství v Kristu a jednak